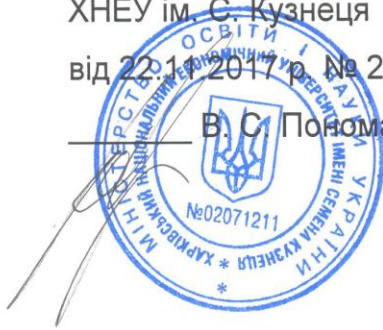

**Додаток до наказу
ректора ХНЕУ ім. С.Кузнеця
від 22.11.2017 р. № 246**

ВВЕДЕНО В ДІЮ:

Наказом ректора
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
від 22.11.2017 р. № 246

В. С. Пономаренко

УХВАЛЕНО:

Рішенням Вченої ради
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
протокол № 3
від 20.11.2017 р.

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПЕРСОНАЛЬНІ НАВЧАЛЬНІ СИСТЕМИ
В ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ
ЕКОНОМІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Харків
2017**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це Положення визначає поняття персональної навчальної системи, її структуру та зміст, порядок та облік методичної роботи науково-педагогічних працівників щодо розробки персональних навчальних системи, порядок сертифікації й упровадження в навчальний процес у Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця.

1.2. Це Положення розроблено відповідно до:

Закону України “Про освіту” від 23.05.1991 р. № 1060-XII (чинна редакція);

Закону України “Про вищу освіту” від 01.07.2014 р. № 1556-VII (чинна редакція);

Закону України “Про наукову і науково-технічну експертизу” від 10.02.1995 р. 15/95-ВР (чинна редакція);

Закону України “Про авторське право і суміжні права” від 23.12.1993 р. № 3792-XII (чинна редакція);

Закону України “Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп’ютерних програм, баз даних” від 23.03.2000 № 1587-III (чинна редакція);

Національного стандарту України ДСТУ 7157:2010 “Інформація та документація. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості”;

Положення про дистанційне навчання, затверджене Наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 р. № 466;

Положення про електронні освітні ресурси, затверджене Наказом Міністерства освіти і науки України від 01.10.2012 р. № 1060;

Наказу Міністерства освіти і науки України “Про затвердження тимчасових вимог до педагогічних програмних засобів” від 15.05.2006 р. № 369;

Державних освітніх стандартів з урахуванням вимог державних санітарних правил і норм та інших нормативно-правових актів, що регламентують діяльність в сфері науково-методичного і матеріально-технічного забезпечення системи освіти;

Статуту ХНЕУ ім. С. Кузнеця;

Концептуальних засад розвитку Харківського національного економічного університету до 2020 року, затверджених на конференції трудового колективу, протокол № 7 від 26.03.2012 р.;

Тимчасового положення про організацію освітнього процесу в ХНЕУ ім. С. Кузнеця, ухваленого Вченою радою ХНЕУ ім. С. Кузнеця, протокол № 6 від 21.12.2015 р.;

Положення про планування та облік роботи науково-педагогічних і педагогічних працівників, ухвалених Вченою радою ХНЕУ ім. С. Кузнеця, протокол № 1 від 31.08.2015 р.

Методики кількісної оцінки науково-педагогічної діяльності університету, затвердженої на конференції трудового колективу, протокол № 7 від 26.03.2012 р.

Положення «Про персональну навчальну систему як складову управління самостійною роботою студентів ХНЕУ», протокол № 3 від 17.12.2012 р.

1.3. Персональна навчальна система (ПНС) є складовою частиною навчального процесу, має навчально-методичне призначення, використовується для забезпечення навчальної діяльності студентів під час аудиторної та позааудиторної самостійної роботи і вважається одним із головних елементів інформаційно-освітнього середовища ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

1.4. Персональні навчальні системи в університеті розробляються у вигляді електронних курсів інформаційної системи управління навчанням Moodle (LMS), що організована як сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця у комп'ютерній мережі Інтернет, та додатково можуть бути створені в інших інформаційних системах.

1.5. Застосування ПНС ґрунтується на поєднанні очного та дистанційного навчання. ПНС можуть бути використані як засоби навчання для студентів денної, заочної (дистанційної) форм навчання, слухачів програм післядипломної освіти на всіх етапах навчальної діяльності під час вивчення навчальних дисциплін та практичної підготовки.

1.6. Метою впровадження ПНС у навчальний процес ХНЕУ ім. С. Кузнеця є забезпечення якості освіти шляхом змістовного наповнення освітнього середовища, забезпечення рівного доступу учасників навчального процесу до якісних навчальних і методичних

матеріалів незалежно від місця їх проживання та форми навчання, створення умов для персоналізації навчання, використання інформаційно-комунікаційних технологій.

1.7. Принциповою відмінністю ПНС від електронного варіанту навчального посібника є: 1) чітка структурованість навчально-методичних матеріалів; 2) система інтерактивної взаємодії викладача і студента, студентів між собою, організована з використанням ресурсів ПНС, протягом всього часу вивчення дисципліни; 3) розклад виконання студентами робочого плану дисципліни; 4) система контролю виконання всіх видів навчальної діяльності.

1.8. Основними функціями ПНС є:

розвиток інформаційно-освітнього середовища ХНЕУ ім. С. Кузнеця, що полягає у створенні сукупності умов, які забезпечують якість самостійного навчання студентів через застосування системи електронних курсів, засобів та ресурсів, що сприяють структуруванню, представленню, збереженню і передачі змісту освіти; побудові системи інтенсивних зв'язків між учасниками навчального процесу;

оптимізація навчального процесу, яка передбачає використання комплексу електронних курсів, засобів і ресурсів, що дозволяє автоматизувати формування навчально-методичного забезпечення, здійснювати організацію, регулювання та контроль самостійної роботи студентів як складової навчального процесу;

організаційно-методична підтримка самостійної роботи студентів, яка полягає у розробці методичних, дидактичних, інструктивних матеріалів, їх структуруванні та викладенні таким чином, що самостійна робота студентів стає цілеспрямованою, послідовною, керованою і надає їм можливість формувати, закріплювати, поглиблювати й систематизувати отримані під час аудиторних занять знання та вміння, здійснювати самопідготовку й самоконтроль опанування навчальною дисципліною;

створення умов для персоналізації та індивідуалізації навчання студентів, що передбачає можливість будувати студентам власну траєкторію навчання з урахуванням індивідуальних особливостей, особистісних якостей, освітніх потреб і мотивів, рівня власних прагнень щодо результатів навчання.

1.8. Усі електронні навчальні курси, які розміщуються на сайті персональних навчальних систем ХНЕУ (www.pns.hneu.edu.ua), повинні відповідати обов'язковим вимогам щодо переліку структурних блоків ПНС та мати чітко визначену їх візуалізацію на сторінці курсу.

2. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ

Автоматизована навчальна система (АНС) – це комплекс програмно-технічних та навчально-методичних засобів, що забезпечують особам, які навчаються, надання необхідних матеріалів, перевірку знань, інтерактивну взаємодію з викладачами в процесі навчання, а також надання можливості самостійної роботи з освоєння матеріалу, що вивчається.

База даних – це сукупність даних, організованих відповідно до концепції, яка описує характеристику цих даних і взаємозв'язки між їх елементами; ця сукупність підтримує щонайменше одну з областей застосування.

Варіативна складова освітньої програми відповідає за забезпечення компетентностей відповідно до сучасних вимог розвитку (розширення та поглиблення рівня підготовки у різних напрямках: загальному, фундаментальному, спеціальному).

Вільний майнор – це окрема непрофільна навчальна дисципліна підготовки освітнього ступеня бакалавр.

Дистанційне навчання – це індивідуалізований процес передавання й засвоєння знань, вмінь, навичок і способів пізнавальної діяльності особистості, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, що створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Електронний курс – це комплекс електронних навчально-методичних матеріалів, створених для організації індивідуального та групового навчання з використанням дистанційних технологій (ДТ), що базуються на Інтернет-технологіях, відповідно до графіка навчального процесу вищого навчального закладу.

Електронні освітні ресурси – це навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали та засоби, що розроблені в електронній формі та представлені на носіях будь-якого типу або

розміщені в комп'ютерних мережах, які відтворюються за допомогою електронних цифрових технічних засобів і необхідні для ефективної організації навчального процесу, щодо його наповнення якісними навчально-методичними матеріалами.

Інформаційні технології навчання (ІТН) – це сукупність електронних засобів і способів їх функціонування, що використовуються для реалізації навчальної діяльності.

Інформаційно-комунікаційні технології навчання – це технології створення, передавання і зберігання навчальних матеріалів, організації й супроводу навчального процесу дистанційного навчання за допомогою телекомунікаційного зв'язку, зокрема, електронних локальних, регіональних та глобальних (Інтернет) мереж.

Маг-майно́р – це варіативна навчальна дисципліна підготовки освітнього ступеня магістр (майно́р для магістрів).

Майно́р – це блок з чотирьох взаємопов'язаних непрофільних навчальних дисциплін підготовки освітнього ступеня бакалавр.

Мейджо́р – це блок з профільних навчальних дисциплін підготовки освітнього ступеня бакалавр, які поглиблюють професійну підготовку за певною спеціалізацією.

Moodle (англ. Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment, модульне об'єктно-орієнтовне динамічне навчальне середовище) – це система, що розповсюджується за ліцензією GNU GPL і дозволяє автоматизувати управління процесом навчання та самостійною роботою студентів.

Нормативна складова освітньої програми забезпечує формування компетентностей професійного рівня, що формують обов'язковий мінімальний досвід у вирішенні професійних завдань відповідної спеціальності.

Освітня програма (освітньо-професійна чи освітньо-наукова) – це система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності (спеціалізації), що визначає:

вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою;

перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення (структурно-логічна схема);

кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми;

очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Система управління навчальним процесом LMS (Learning Management System) – це система, що дозволяє всім суб'єктам освітнього процесу, а саме: адміністрації ВНЗ, викладачам, студентам і батькам, керувати навчанням в інтерактивному режимі, режимах on-line та off-line, ділитися професійним досвідом за допомогою персональних блогів і портфоліо, відслідковувати динаміку успішності студентів тощо.

Персональна навчальна система (ПНС) – це автоматизована навчальна система з акцентуванням на її персональному характері і спрямованістю на самостійне навчання. Персональна навчальна система у ХНЕУ ім. С. Кузнеця – це інформаційне середовище, яке складається з навчальних, наукових, інформаційних матеріалів та засобів, розроблених в електронній формі, є достатнім для навчання окремим навчальним дисциплінам за допомогою опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу й налаштоване на ефективну організацію навчального процесу та управління самостійною роботою студентів.

ПНС контентного рівня розробленості є достатньою для опанування навчальної дисципліни за змішаної моделі навчання, в якій технології дистанційного навчання використовуються для студентів денної та заочної (дистанційної) форм навчання.

ПНС інтерактивного рівня розробленості забезпечують для студентів зворотній зв'язок з метою контролю прогресу опанування навчальної дисципліни.

ПНС автономного рівня розробленості є самостійним освітнім ресурсом за денною та заочною (дистанційною) формою навчання з обов'язковою захищеною сертифікацією підсумкового результату опанування навчальної дисципліни студентами.

Технології дистанційного навчання – це технології опосередкованого активного спілкування викладачів зі студентами, студентів між собою з використанням телекомунікаційного зв'язку та методології індивідуальної роботи студентів зі структурованим навчальним матеріалом, який подається в електронному вигляді та зберігається на спеціальному навчальному порталі, з урахуванням

компетентнісного та особистісно-орієнтованого підходу, проектної методики навчання.

3. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ПНС

3.1. З метою спрощення та уніфікації навігації по каталогу курсів на сайті ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця кафедрам необхідно дотримуватися єдиної організаційної структури персональних навчальних систем у підпорядкованих категоріях, яка виглядає наступним чином:

Кафедра _____
Денна форма
I семестр
II семестр
Заочна форма
Підготовчі курси
Додаткові ресурси

3.2. Категорія каталогу курсів кафедри "Денна форма" містить дві підкатегорії "I семестр" та "II семестр" для персональних навчальних систем за навчальними дисциплінами осіннього та весняного семестрів денної форми навчання відповідно. Категорії каталогу курсів "Заочна форма" та "Підготовчі курси" повинні містити персональні навчальні системи за заочною формою навчання та підготовчими курсами відповідно. Категорії "Заочне відділення", "Підготовче відділення" можуть бути відсутні, якщо кафедра не має відповідних навчальних дисциплін за даними категоріями. Категорія "Додаткові ресурси" може містити підкатегорії, структура яких визначається кафедрами у відповідності до потреб навчального процесу.

3.3. Назви персональних навчальних систем в кожній категорії мають бути розташовані за алфавітним порядком (спочатку назви ПНС українською та російською мовами, потім – англійською). Назва ПНС має містити наступні складові за шаблоном: Назва дисципліни (перелік шифрів спеціальностей/спеціалізацій), ПІБ лектора(ів) або ведучого викладача (). Наприклад:

Інвестування (6.051.020, 6.051.050), доц. Іванов С.П.

Назви навчальних дисциплін, що входять до складу варіативної складової освітніх програм (дисципліни за прямуманням, складові майнорів, вільні майнори, маг-майнори), замість переліку шифрів

спеціальностей/спеціалізацій можуть містити текстову позначку "Вибіркова", наприклад:

Аналіз інвестиційних проектів (Вибіркова), доц. Іванов С.П.

3.4. За структурою персональна навчальна система містить такі блоки: блок програмного забезпечення, змістовний та комунікаційний блоки.

Блок програмного забезпечення – це програмні засоби інформаційної системи, що використовуються для створення ПНС, та додаткові програмні засоби, які дозволяють розробляти, редагувати, розміщувати контент, здійснювати доступ та обмін інформацією через мережу Інтернет, організовувати автоматизоване навчання, контроль і самоконтроль, взаємодію учасників освітнього процесу та поточне адміністрування ПНС.

Змістовний блок містить інформацію, необхідну для цілісного уявлення про електронний курс (за навчальною дисципліною, що вивчається) та контент, тобто зміст теоретичного та практичного матеріалу, завдань для самостійної роботи, методичні рекомендації, додаткові матеріали, контрольні заходи, що забезпечують самостійну складову засвоєння змісту освіти студентом.

Комунікаційний блок забезпечує взаємодію студентів і викладача, групову та міжгрупову комунікацію на основі інформаційно-комунікаційних технологій.

3.5. За рівнем розробленості персональна навчальна система може бути контентного, інтерактивного та автономного рівня.

Контентний рівень ПНС містить необхідне інформаційно-методичне забезпечення для навчальної дисципліни із використанням електронних засобів, що надають доступ студентам до електронних освітніх ресурсів. ПНС контентного рівня достатньо для опанування навчальної дисципліни за змішаної моделі навчання, в якій технології дистанційного навчання використовуються для студентів денної та заочної (дистанційної) форм навчання.

Інтерактивний рівень ПНС має додаткове навчально-методичне забезпечення, що використовує мультимедійні електронні засоби початкової та середньої інтерактивності, контроль успішності та самоперевірку знань за допомогою електронних засобів тестування, здійснення комунікацій (проведення Інтернет-семінарів з використанням чатів, форумів, електронні індивідуальні консультації),

перевірка та корегування виконаних завдань із застосуванням електронних засобів і ресурсів у режимі off-line та on-line. ПНС інтерактивного рівня забезпечують для студентів зворотній зв'язок з метою контролю прогресу опанування навчальної дисципліни.

Автономний рівень ПНС передбачає також наявність компетентнісного підходу до навчально-методичного забезпечення, високий рівень інтерактивності, застосування прикладних програмних продуктів для створення і проведення аудіо- та відеолекцій, вебінарів у режимі on-line в реальному часі, додаткові авторські розробки для активізації процесу навчання (само- та взаємне оцінювання, кейси, портфоліо, ділові ігри, тренінги/тренажери на міждисциплінарній основі та інше), здійснення комунікацій для організації сумісної роботи над проектами із застосуванням електронних засобів та ресурсів. ПНС автономного рівня дозволяють їх застосовувати як самостійний освітній ресурс за денної та заочної (дистанційної) форми навчання з обов'язковою захищеною сертифікацією підсумкового результату опанування навчальної дисципліни студентами.

3.6. Змістовний блок ПНС містить такі навчально-методичні матеріали та електронні засоби:

3.6.1. Інформаційно-організаційна складова:

опис (анотація) електронного курсу;

робоча програма навчальної дисципліни;

робочий план (технологічна карта) навчальної дисципліни;

рекомендована література та Інтернет-ресурси;

посилання на електронні продукти кафедри (електронні видання та ін.), що відповідають змісту навчальної дисципліни;

тематика та методичні рекомендації до виконання ІНДЗ, есе, курсових робіт (проектів).

3.6.2. Навчально-методична складова ПНС повинна бути організована за тематичним або тижневим планом вивчення навчальної дисципліни. Наповнення контенту курсів у системі ПНС передбачає використання власних навчально-методичних та наукових розробок у текстовому або мультимедійному форматі та мають вигляд електронного ресурсу й відповідають робочим планам за навчальною дисципліною. Для кожної теми (блоку тем) розміщується:

теоретичний матеріал. Ця складова дозволяє самостійно опанувати навчальний матеріал, що розглядався на лекції, або

підготуватися до наступних лекцій, зокрема проблемного викладу, лекцій-конференцій тощо, і містить теоретичний матеріал за темою, що вивчається, у вигляді текстів лекцій, електронних мультимедійних презентацій, аудіо та відеолекцій;

практичні (семінарські, лабораторні) роботи, що виконуються під час аудиторних занять. Ця складова дозволяє самостійно опрацювати навчальний матеріал, що формує вміння, навички, компетентності, а саме: практичні, розрахункові, графічні, аналітичні творчі завдання, лабораторні роботи різного рівня складності. У цій складовій подаються інструктивно-методичні матеріали до теоретичних, практичних, науково-дослідних завдань, лабораторних робіт з зазначенням компетентностей, що набуваються, визначенням мети, описом завдань, методичними рекомендаціями до їх виконання, а в разі потреби – з прикладами виконання, вимогами до форми подання результатів виконаної роботи та критеріями оцінювання;

завдання для самостійної роботи. Ця складова будується з урахуванням робочого плану навчальної дисципліни, а саме: тематики, змісту, видів, форм та обсягів завдань. При формулюванні теоретичних, практичних і науково-дослідних завдань подаються: текст завдання, вимоги до оформлення, критерії оцінювання і термін виконання. Завдання можуть бути диференційовані за рівнем складності, тематикою, вимогами до обсягу, що забезпечує індивідуалізацію навчання студентів. Залежно від вимог, що встановлюються викладачем, результати виконання завдання можна надсилати викладачеві в електронній формі на Сайт ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця, та подавати в паперовому вигляді або усно.

У цих складових можуть бути надані авторські розробки для активізації процесу навчання.

3.6.3. Контрольна складова забезпечує визначення поточних результатів навчання з боку викладача та здійснення самоконтролю якості навчання студентами. Вона може містити:

тести для контролю та самоконтролю навчальних досягнень студентів;

автоматизовані тести для контролю та самоконтролю навчальних досягнень студентів, що забезпечуються можливостями програмної платформи;

різномірні завдання щодо перевірки навчальних досягнень студентів за матеріалом, що вивчається;

банки контрольних питань і завдань.

3.6.4. Додаткова складова містить додаткові інформаційні ресурси і засоби, необхідні для якісного опанування навчальним матеріалом та виконання практичних завдань і самостійної роботи, а саме:

госарій;

таблиці і схеми для розрахунків;

довідковий матеріал;

резерви бібліотеки;

нормативна база;

додаткова інформація;

посилання на електронний каталог бібліотеки, на Інтернет-конференції, що плануються найближчим часом з даної області знань для можливості участі в них студентів, ознайомлення з їх результатами і використання у навчанні та самостійній роботі студентів.

3.7. Комунікаційний блок забезпечує зворотній зв'язок при використанні теоретичної, практичної, самостійної та контрольної складових електронного курсу. Комунікаційна складова визначається функціональними можливостями програмної платформи. Цей блок включає:

використання елементів «Завдання» для організації персональної дистанційної взаємодії між викладачем та студентом, отримання результатів та їх перевірки, корегування завдань, коментування відповідей та надсилання пояснень та ін.;

використання елементів «Обмін повідомленнями» та «Коментар» для індивідуальних комунікацій викладача і студента;

використання елементів «Чат» і «Форум» для дистанційного консультування та дистанційного обговорення питань у режимі реального часу;

можливість створення сховища практичних завдань за навчальними дисциплінами;

використання елементів «База даних» та «Wiki» для організації сумісної роботи студентів над завданнями (проектами) за навчальною дисципліною;

проведення он-лайн-консультацій для студентів щодо незрозумілих питань;

використання вебінарів з участю викладачів та запрошених спеціалістів;

ведення електронного журналу оцінок у ПНС, що здійснюється за бажанням викладача, оскільки обов'язковим є ведення журналу в корпоративній інформаційній системі системи ХНЕУ ім. С. Кузнеця (модуль "Mark2010 – Ecowo University").

4. ОБЛІК ТРУДОВИТРАТ НА РОЗРОБКУ ПНС КОНТЕНТНОГО ТА ІНТЕРАКТИВНОГО РІВНІВ

4.1. З метою обліку трудовитрат на розробку ПНС науково-педагогічними працівниками університету кафедрами подаються до відділу електронних засобів навчання заявки за формою (дод. А) за підписом завідувача кафедри до 1 лютого та 15 травня для першого та другого семестрів навчального року відповідно. Заявка повинна містити перелік ПНС, за якими мають бути розраховані трудовитрати. Для кожної ПНС у заявці повинні бути зазначені форма навчання; назва навчальної дисципліни; перелік спеціальностей (спеціалізацій), для яких вона призначена; авторський колектив з зазначеним розподілом участі авторів у відсотках; нова (викладається перший рік) чи існуюча навчальна дисципліна.

4.2. У продовж одного місяця з дати подання заявки відділом електронних засобів навчання складається *Висновок про рівень розробленості ПНС* (дод. Б), який містить загальний висновок про досягнутий рівень розробленості ПНС (контентний чи інтерактивний), та облік трудовитрат на розробку ПНС у відповідності до досягнутого рівня.

4.3. Обсяг трудовитрат, що зазначено у Висновку про рівень розробленості ПНС є підставою для фактичного обліку часу методичної роботи індивідуального плану науково-педагогічних та педагогічних працівників університету.

4.4. ПНС є такою, що досягла контентного рівня розробленості, у тому випадку, якщо містить наступні елементи змістовного блоку:

опис електронного курсу (містить актуальність, об'єкт, предмет, завдання навчальної дисципліни та компетентності, що набувають студенти);

робоча програма навчальної дисципліни;

робочий план (технологічна карта) навчальної дисципліни;

рекомендована література та Інтернет-ресурси;

тематика та методичні рекомендації до виконання ІНДЗ, есе, курсових робіт (проектів) у разі їх наявності за робочою програмою;

матеріали лекцій у текстовому форматі .doc(x), .pdf або у формі презентацій (наприклад, у форматі .ppt) чи аудіо-, відеолекцій;

методичні рекомендації до практичних та/або лабораторних робіт тощо, практичні навчальні завдання професійної спрямованості;

завдання до самостійної роботи студентів.

4.5. Теоретичні навчальні заняття мають бути забезпечені мінімум на 80% від кількості тем навчальної дисципліни згідно робочої програми. Текст лекції має бути повним, змістовним, не тезисним (обсяг тексту повинен складати не менш 5000 знаків з пробілами на одну годину аудиторних лекційних занять). Матеріали лекцій у презентаційній формі (наприклад, у форматі .ppt) мають складати мінімум 10 слайдів на одну годину аудиторних лекційних занять.

4.6. Загальний обсяг трудовитрат на розробку та оновлення ПНС контентного рівня розробленості складає до 10 годин на один кредит ЄКТС та до 5 годин на один кредит ЄКТС для нової чи існуючої навчальної дисципліни відповідно (ПНС для існуючої навчальної дисципліни повинна бути оновлена протягом звітного навчального року).

4.7. Для ПНС, що досягла контентного рівня розробленості, Висновок про рівень розробленості ПНС містить облік трудовитрат на розробку елементів інтерактивного рівня для кожного учасника авторського колективу ПНС як добуток кількісного та якісного показників роботи учасника за інтерактивним рівнем.

4.8. Кількісним показником роботи учасника авторського колективу ПНС є загальний обсяг часу його роботи в ПНС за навчальною дисципліною протягом семестру навчального року в годинах. Кількісний показник для кожного учасника авторського колективу ПНС визначається індивідуально за системними журналами подій сайту ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

4.9. Якісним показником роботи авторського колективу ПНС є коефіцієнт активності студента в ПНС протягом семестру навчального року. Базовим значенням коефіцієнту середньої активності студента в ПНС є одиниця. За кожні 100 дій середньооблікової кількості дій студента протягом семестру значення коефіцієнту зростає на абсолютне значення 0,5. Значення якісного показника роботи авторського колективу ПНС визначається для ПНС в цілому.

4.10. ПНС є такою, що досягла інтерактивного рівня розробленості, у тому випадку, якщо вона досягла контентного рівня та містить наступні елементи змістовного й комунікаційного блоків:

не менш одного інтерактивного елементу у кожній темі;

елементи здійснення комунікації (чат, форум та ін.);

електронний журнал, що забезпечує студенту можливість самостійного контролю накопичування рейтингових балів відповідно до робочого плану (технологічної карти) навчальної дисципліни. Електронний журнал ПНС повинен охоплювати всі форми поточного контролю робочого плану (технологічної карти) навчальної дисципліни (100 балів для дисципліни з формою підсумкового контролю Залік, 60 балів – з формою підсумкового контролю Іспит).

4.11. До інтерактивних елементів належать інтерактивні презентації чи відеолекції, тестові завдання поточного контролю успішності або для самоперевірки знань, засоби перевірки та корегування виконаних індивідуальних чи групових завдань у режимі off-line та on-line та інші, що забезпечують можливість отримати зворотний зв'язок від студента.

5. СЕРТИФІКАЦІЯ ПНС АВТОНОМНОГО РІВНЯ

5.1. ПНС є такою, що може бути рекомендована до автономного рівня розробленості, у тому випадку, якщо вона досягла інтерактивного рівня та містить наступні елементи змістовного й комунікаційного блоків:

компетентнісний підхід в усіх елементах навчально-методичного забезпечення;

кожна тема містить теоретичний матеріал, поданий у вигляді презентацій з аудіосупроводом, інтерактивних презентацій чи

відеолекцій (не менш 15 хвилин на 1 годину лекційних аудиторних занять);

кожна тема містить не менше одного завдання з високим рівнем інтерактивності;

застосування засобів комунікації у режимі on-line в реальному часі (вебінари);

додаткові авторські розробки для активізації процесу навчання (само- та взаємне оцінювання, кейси, портфоліо, ділові ігри, тренінги/тренажери тощо);

рекомендовано використовувати як індивідуальні завдання, так і завдання для організації сумісної роботи над проектами із застосуванням електронних засобів та ресурсів;

обов'язковість формування захищеного сертифікату про успішне закінчення студентом електронного курсу за навчальною дисципліною.

5.2. ПНС, що досягла інтерактивного рівня за відповідним Висновком про рівень розробленості ПНС, може за бажанням авторського колективу проходити процедуру сертифікації ПНС автономного рівня.

5.3. Сертифікація ПНС автономного рівня складається з трьох експертиз:

Змістовно-наукова експертиза ПНС – це аналіз науковості матеріалів курсу, відповідності змісту державним стандартам освіти, цілям і завданням курсу, оцінка актуальності змісту, новизни матеріалу, його завершеності та логічної узгодженості.

Структурно-функціональна експертиза ПНС – це аналіз виконання загальносистемних вимог до нього: наявності обов'язкових складових та визначення відповідності кожної складової затвердженим вимогам.

Методична експертиза ПНС – це оцінювання методичних аспектів організації ПНС, психолого-педагогічних засад організації навчальної діяльності студентів, їх взаємодії, організації системи контролю.

5.4. Сертифікація здійснюється послідовно: кафедрою, яка відповідає за зміст курсу, та спеціально створеною комісією по сертифікації ПНС. Рішення щодо сертифікації ПНС затверджується Вченою Радою університету.

5.5. Комісія по сертифікації ПНС очолюється проректором з науково-педагогічної роботи (заступником керівника). Склад комісії по сертифікації ПНС затверджується відповідним наказом ректора університету. До складу комісії по сертифікації ПНС на постійній основі мають входити керівники навчального відділу, методичного відділу, відділу забезпечення якості освіти та інноваційного розвитку, відділу електронних засобів навчання. Комісія в разі потреби може залучати в якості експертів представників з числа науково-педагогічних працівників ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Комісія по сертифікації ПНС призначається на навчальний рік.

5.6. Проведення сертифікації ПНС (засідання комісії по сертифікації ПНС) відбувається двічі на навчальний рік – у вересні та лютому.

5.7. Змістовно-наукову експертизу ПНС проводить кафедра, за якою закріплено відповідну дисципліну. Для її проведеннязначається експерт, який надає висновок за формою (дод. В). Висновки експерта по змістовному наповненню курсу розглядає та затверджує рада факультету.

5.8. Структурно-функціональну та методичну експертизу проводить експерт, який призначається за рішенням комісії по сертифікації ПНС. Експерт надає висновок за формою, визначеною дод. Г.

5.9. Комісія по сертифікації ПНС приймає електронні навчальні курси для сертифікації за умови, що висновки експертів носять позитивний характер і їх подано за 3 робочі дні до засідання комісії.

5.10. Рішення комісії по сертифікації ПНС затверджується Вченою Радою університету, після чого автору (авторам) курсу видається сертифікат за формою, визначеною дод. Д.

5.11. Після сертифікації ПНС в описовій частині курсу і на його головній сторінці автор курсу зазначає номер сертифікату та дату його видачі.

5.12. Надання доступу експертам до курсу, який сертифікується, та ведення реєстру курсів, яким надано сертифікат, забезпечує відділ електронних засобів навчання.

5.13. Сертифікований ПНС має право на використання на всіх етапах навчального процесу, в тому числі на етапі підсумкової

атестації, для усіх форм навчання. Термін дії сертифікату складає 3 навчальні роки.

5.14. Загальний обсяг трудовитрат на розробку сертифікованого ПНС автономного рівня складає до 100 годин на один кредит ЄКТС для першого навчального року дії сертифікату та до 50 годин на один кредит ЄКТС для другого та третього навчального року дії сертифікату (за умови використання ПНС у навчальному процесі).

6. ПНС ЯК САМОСТІЙНА ВИБІРКОВА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

6.1. Сертифікована персональна навчальна система автономного рівня розробленості може бути обрана студентом як навчальна дисципліна варіативної складової освітньо-професійної програми.

6.2. Студент має право обирати сертифіковану ПНС у якості загально-професійної навчальної дисципліни за спрямуванням, вільного майнору, складової майнору, маг-майнору.

6.3. Перелік сертифікованих ПНС автономного рівня розробленості, що пропонується на вибір студентам, затверджується навчальним відділом на підставі пропозицій кафедр щодо включення до загально-університетського пулу дисциплін варіативної складової освітньо-професійних програм.

6.4. Студент, що обрав сертифіковану ПНС у якості навчальної дисципліни варіативної складової освітньо-професійної програми, повинен бути забезпечений доступом до відповідної ПНС протягом п'яти календарних днів з початку навчального семестру, до якого належить обрана дисципліна за індивідуальним планом студента.

6.5. Студент, що обрав сертифіковану ПНС, має право:

- не відвідувати аудиторні заняття за відповідною до ПНС навчальною дисципліною (у разі їх наявності за навчальним розкладом);

- отримувати додаткові очні чи онлайн-консультації за розкладом консультацій викладача, що є автором обраної ПНС;

- самостійно визначати послідовність та темп засвоєння навчального матеріалу ПНС.

6.6. Поточний зріз знань студентів, що обрали сертифіковані ПНС, здійснюється деканатом за допомогою журналу оцінок ПНС на дату здійснення зрізу.

6.7. Студент, який за результатами роботи з ПНС автономного рівня отримав підсумковий результат не менше 60 балів зі 100 можливих, має право отримати захищений сертифікат про успішне завершення курсу за відповідною навчальною дисципліною через інтерфейс сайту ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

6.8. Захищений сертифікат студента є підставою для зарахування деканатом підсумкового результату опанування навчальної дисципліни в тому випадку, якщо він містить наступні відомості, що відповідають обраній студентом навчальній дисципліні варіативної складової освітньо-професійної програми: ПІБ студента; назву навчальної дисципліни; ПІБ лектора; кількість кредитів ЄКТС (не менша за кількість кредитів ЄКТС за індивідуальним планом студента); підсумковий результат (не менше 60 балів зі 100 можливих); дату видачі сертифікату; назву організації, що видала сертифікат; код захисту, за яким можна здійснити перевірку дійсності відомостей сертифікату.

6.9. Студент зобов'язаний надати до деканату захищений сертифікат про успішне закінчення електронного курсу за навчальною дисципліною, що було сформовано за результатами роботи з ПНС, до завершення навчального семестру або під час визначеного періоду ліквідації академічних заборгованостей.

6.10. У разі, якщо студентом не було надано захищеного сертифікату у визначений період часу, то він буде мати академічну заборгованість за навчальною дисципліною, що відповідає обраній ПНС.

6.11. Автор(и) сертифікованої ПНС, що була обрана студентом(ами) у якості навчальної дисципліни варіативної складової освітньо-професійної програми, має право на облік фактичного позааудиторного навантаження.

6.12. Облік годин фактичного позааудиторного навантаження автора(ів) ПНС для проведення консультацій та перевірки робіт студента(ів), що обрав ПНС у якості самостійної вибіркової навчальної дисципліни, здійснюється за п. 13 Норм часу для планування та обліку навчальної роботи "Перевірка і приймання контрольних (модульних)

робіт, передбачених навчальним планом, що виконуються під час самостійної роботи" відповідно до кількості перевірених робіт (Дод. А Положення про планування та облік роботи науково-педагогічних і педагогічних працівників).

6.13. Організація та ведення бази даних захищених сертифікатів студентів забезпечується відділом електронних засобів навчання. Відділ забезпечує функціонування програмного забезпечення для перевірки сертифікату студента за кодом захисту та надає до нього доступ в мережі Інтернет.

7. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ КОРИСТУВАЧІВ ПНС

7.1. Користувачами ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця є студенти денної та заочної (дистанційної) форм навчання, науково-педагогічні працівники, слухачі програм перепідготовки та підвищення кваліфікації, керівники структурних підрозділів, адміністрація університету, гості сайту персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

7.2. Користувачі ПНС поділяються на ролі, що мають визначені права та обов'язки з відповідними функціональними можливостями користування сайтом персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця: **«Менеджер», «Лектор», «Викладач», «Асистент», «Студент», «Гість», «Методист».**

7.2.1. Роль **Менеджера** призначається науково-педагогічному працівнику, що відповідає на кафедрі або в структурному підрозділі за ПНС і має права та обов'язки.

Менеджер по кафедрі або структурному підрозділу має право:

призначати ролі науково-педагогічним працівникам кафедри (структурного підрозділу), такі, як **Лектор, Викладач, Асистент**, і надавати права користувачам для опанування навчальними дисциплінами, програмами додаткової освіти, що викладаються на кафедрі (у структурному підрозділі);

створювати, видаляти, редагувати електронні курси за навчальними дисциплінами, що викладаються на кафедрі (структурним підрозділом) за згодою або на прохання лекторів;

здійснювати моніторинг якості та обсягу контенту електронних курсів, контролювати і спрямовувати роботу викладачів кафедри на якісне та своєчасне наповнення змістовного блоку ПНС.

Менеджер по кафедрі або структурному підрозділу зобов'язаний:

створювати нові та підтримувати назви в актуальному стані існуючих електронних курсів за всіма навчальними дисциплінами кафедри у відповідності до навчальних планів поточного навчального року;

відстежувати та видаляти електронні курси з навчальних дисциплін згідно із змінами в навчальному плані та/або навчальному навантаженні викладачів (за їх вимогою);

надавати необхідну і своєчасну консультаційну підтримку щодо користування сайтом персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця та роботи з ПНС;

контролювати роботу викладацького складу кафедри щодо повноти заповнення та якості контенту в ПНС (за запитом завідувача кафедри, декана факультету);

надавати звіти щодо наповнення електронних курсів за запитом завідувача кафедри, декана факультету, відділу електронних засобів навчання, відділу «Заочної, дистанційної та післядипломної освіти».

7.2.2. Роль **Лектора** призначається науково-педагогічним працівникам кафедри (структурного підрозділу), які є розробниками та адміністраторами електронного курсу.

Права Лектора:

самостійно розробляти структуру та зміст ПНС, визначати обсяг, види та форму представлення матеріалів; редагувати параметри власного курсу; надавати доступ студентам до електронного курсу; проводити навчальні заняття з використанням матеріалів та засобів, розміщених у ПНС;

організовувати самостійну роботу студентів на основі розроблених матеріалів, розміщених у ПНС;

проводити лекційні заняття через систему відеоконференцій в режимі реального часу;

захищати навчально-методичні матеріали, що розміщені в ПНС, у межах технічних можливостей системи, необхідність і ступінь захисту контенту ПНС визначається самостійно;

отримувати консультації фахівців з поточних питань роботи в ПНС, додаткових можливостей системи;

проходити перепідготовку або підвищення кваліфікації у сфері ІКТ та освітніх технологій (за власною ініціативою);

надавати пропозиції щодо покращення якості роботи з ПНС.

Обов'язки Лектора:

відповідати за розміщення матеріалів ПНС, що повинен становити як мінімум – контентний рівень, для забезпечення навчального процесу й організації самостійної роботи студентів;

забезпечувати повноту, якість навчальних матеріалів і ресурсів, вчасно їх адаптувати та оновлювати;

контролювати виконання завдань та поточної роботи студентів; своєчасно перевіряти та об'єктивно оцінювати виконані роботи студентів;

здійснювати своєчасний зворотний зв'язок зі студентами; організовувати і контролювати самостійну роботу студентів; надавати своєчасну та якісну консультативну допомогу студентам щодо роботи з ПНС і проводити консультації з навчальної дисципліни згідно з розміщеним графіком консультацій;

контролювати учасників та підтримувати електронний курс в актуальному стані, видаляти студентів, які закінчили навчання або мають дублікати облікових записів на курсі.

7.2.3. Роль **Викладач** призначається науково-педагогічному працівнику, який супроводжує ведення електронного курсу без права встановлення ролей за курсом.

Права Викладача:

проводити, контролювати й оцінювати практичні, лабораторні роботи за завданнями та методичними рекомендаціями, які розміщуються у матеріалах ПНС;

організовувати і контролювати самостійну роботу студентів за теоретичними, практичними, науково-дослідними завданнями, які розміщуються лектором у матеріалах ПНС;

отримувати консультації фахівців з поточних питань роботи в ПНС та додаткових можливостей системи;

проходити перепідготовку або підвищення кваліфікації у сфері ІКТ та освітніх технологій (за власною ініціативою);

надавати пропозиції щодо покращення якості роботи з ПНС; розміщувати в ПНС за узгодженням з лектором додаткові матеріали, які сприяють більш ефективному вивченню навчальної дисципліни.

Обов'язки Викладача:

постійно взаємодіяти з **Лектором** для узгодження дій, що забезпечують якість навчального процесу, та організації самостійної роботи студентів;

відстежувати актуальність посилань, особливо з нормативно-правового забезпечення;

розміщувати необхідні матеріали, узгоджені з лектором, з практичної та самостійної роботи студентів;

контролювати виконання завдань та поточної роботи студентів; своєчасно перевіряти й об'єктивно оцінювати виконані роботи студентів на семінарських, практичних та лабораторних заняттях;

здійснювати своєчасний зворотній зв'язок зі студентами з використанням елементів «Чат» і «Форум»;

контролювати виконання самостійної роботи студентів; надавати допомогу студентам щодо роботи з ПНС та проводити консультації з навчальної дисципліни згідно з розміщеним графіком консультацій.

7.2.4. Роль **Асистента** призначається користувачу, який має право на перегляд, управління комунікацією, оцінювання студентів та доступ до звітності електронних курсів, але не має права їх редагувати.

Права Асистента:

організовувати і контролювати самостійну роботу студентів за теоретичними, практичними, науково-дослідними завданнями, які розміщуються лектором у матеріалах ПНС;

отримувати консультації фахівців з поточних питань роботи в ПНС та додаткових можливостей системи;

проходити перепідготовку або підвищення кваліфікації у сфері ІКТ та освітніх технологій (за власною ініціативою);

надавати пропозиції щодо покращення якості роботи з ПНС; розміщувати в ПНС за узгодженням з лектором додаткові матеріали, які сприяють більш ефективному вивченню навчальної дисципліни.

Обов'язки Асистента:

постійно взаємодіяти з **Лектором** для узгодження дій, що забезпечують якість навчального процесу, та організації самостійної роботи студентів;

контролювати виконання завдань та поточної роботи студентів; своєчасно перевіряти й об'єктивно оцінювати виконані роботи студентів на семінарських, практичних та лабораторних заняттях;

здійснювати своєчасний зворотній зв'язок зі студентами з використанням елементів комунікації ПНС;

контролювати виконання самостійної роботи студентів; надавати допомогу студентам щодо роботи з ПНС та проводити консультації з навчальної дисципліни згідно з розміщеним графіком консультацій.

7.2.5. Роль **Студент** надається студентам академічних груп за різними формами навчання, слухачам програм підвищення кваліфікації, суб'єктам, що отримують додаткову освіту.

Права Студента:

мати доступ до контенту ПНС;

переглядати та вивчати навчальний матеріал, викладений у межах електронного курсу, у зручному для себе режимі;

зберігати на носії або роздруковувати матеріали змістовної частини курсу;

завантажувати до ПНС власні файли, тобто виконані навчальні завдання у визначених викладачем випадках;

отримувати консультації з навчальної дисципліни та щодо роботи з ПНС очно або за допомогою елементів комунікації;

проходити тести та виконувати завдання для контролю й самоконтролю за визначеним графіком навчання;

на своєчасну та об'єктивну перевірку та оцінювання виконаних навчальних завдань, розміщених у ПНС;

відстежувати свої оцінки за допомогою електронного журналу в ПНС;

надавати пропозиції щодо покращення якості роботи з ПНС у форматі зворотного зв'язку;

звертатися до адміністратора ПНС у випадку втрати пароля або його зміни.

Обов'язки Студента:

дотримуватися графіка навчального процесу, розміщеного в ПНС; своєчасно ознайомлюватись і виконувати теоретичні, практичні

та науково-дослідні завдання для самостійної роботи, що розміщені в електронному курсі;

самостійно, використовуючи контент ПНС, опрацьовувати матеріал, викладений на лекційних, практичних і семінарських заняттях;

не розповсюджувати і не передавати третім особам матеріали щодо змістовної частини курсу;

своєчасно виконувати контрольні (тестові) завдання, розміщені в ПНС;

дотримуватися правил коректного дистанційного спілкування; використовувати для заповнення профілю на сайті офіційні імена та прізвища, актуальні та дійсні адреси електронної пошти;

мати єдиний обліковий запис на сайті, який дозволяє ідентифікувати особистість студента.

7.2.6. Гість має право:

переглядати загальнодоступні електронні курси без можливості їх редагування;

надавати пропозиції щодо покращення якості роботи з ПНС у форматі зворотного зв'язку.

7.2.7. Роль **Методиста** призначається адміністрацією університету для проведення експертизи ПНС та оцінювання роботи викладачів згідно з Методикою кількісної оцінки науково-педагогічної діяльності викладачів університету та цим Положенням.

Методист перевіряє стан та рівень розробленості ПНС та здійснює розрахунок трудовитрат на розробку та підготовку в електронному вигляді матеріалів для ПНС згідно з Нормами часу для планування й обліку навчальної, методичної, наукової, організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників ХНЕУ ім. С. Кузнеця та цим Положенням щодо методичної роботи в індивідуальних планах роботи викладачів.

Методист має право переглядати електронні курси, але не має права редагувати їх.

8. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПНС

8.1. **Нормативне забезпечення ПНС** містить: нормативно-правові документи, зазначені у п. 1.2 цього Положення;

нормативні вимоги до навчальних планів, програм, відповідно до державних стандартів освіти;

нормативні вимоги до дистанційного навчання; інструкції і методичні розробки для викладачів та студентів щодо роботи у програмних середовищах;

документи, що регламентують авторські, майнові та інші права на навчально-методичні розробки, програмні засоби та електронні ресурси, що використовуються у навчальному процесі ХНЕУ ім. С. Кузнеця;

це Положення.

8.2. **Дидактичне забезпечення ПНС** за навчальними дисциплінами, програмами практичної підготовки, програмами перепідготовки та курсів підвищення кваліфікації, додаткової освіти полягає у створенні, розміщенні та використанні навчально-методичних матеріалів, електронних засобів навчання та контролю, що відповідають принципам навчання (загальнодидактичним та специфічним).

До *загальнодидактичних* належать принципи: гуманізації навчання; науковості, системності, систематичності й послідовності, наочності, доступності, свідомості та активності, міцності засвоєння змісту освіти, зв'язку теорії з практикою, стимулювання та мотивації позитивного ставлення студентів (слухачів) до навчання, самостійності навчання студентів (слухачів) за керуючої ролі викладача.

До *специфічних* принципів навчання, пов'язаних із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій належать:

індивідуалізації та персоналізації (адаптація ПНС до індивідуальних особливостей користувачів);

інтерактивності (взаємодії користувачів з елементами ПНС та взаємодії між користувачами засобами ПНС);

візуалізації (наочної демонстрації навчальної інформації за допомогою електронних засобів та програмних продуктів);

регламентації навчання (чітке планування, організація та контроль самостійної роботи студентів (слухачів);

педагогічної доцільності застосування засобів інформаційно-комунікаційних технологій (доцільність вибору мультимедійних, електронних засобів навчання, інформаційних технологій, відповідно до цілей та завдань навчального процесу).

Навчально-методичні матеріали, що забезпечують розробку і застосування ПНС у навчальному процесі та управлінні самостійною роботою:

методичні рекомендації зі створення та використання електронних курсів;

методичні рекомендації щодо проведення інтерактивних он-лайн навчальних занять і заходів;

методичні рекомендації з управління самостійною роботою студентів з використанням ПНС.

8.3. Програмне і матеріально-технічне забезпечення ПНС.

Програмне забезпечення сайту ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця включає такі компоненти:

серверне програмне забезпечення (мережева операційна система, веб-сервер, система управління базою даних, системи програмування та інші програмні компоненти);

сайт персональних навчальних систем ХНЕУ, що доступний за адресою www.pns.hneu.edu.ua

прикладне програмне забезпечення для створення навчальних матеріалів електронних курсів (редактори тексту, графіки, відео, звуку, анімаційні пакети тощо).

Матеріально-технічне забезпечення включає:

web-сервери у локальній мережі ХНЕУ для функціонування програмного та інформаційного забезпечення сайту ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця;

персональні комп'ютери та інше обладнання, яке необхідне для роботи студентів і викладачів; комунікаційне обладнання, що забезпечує доступ до програмного та інформаційного забезпечення ПНС через локальні мережі та Інтернет;

телекомунікаційне обладнання, що забезпечує необхідну якість та пропускну здатність каналів зв'язку для інтерактивної взаємодії учасників навчального процесу.

9. УПРАВЛІННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯМ ТА РОЗВИТКОМ ПНС

9.1. Адміністрування ПНС здійснює Відділ електронних засобів навчання, який забезпечує цілісну роботу сайту персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця, загальний інформаційний захист, здійснює контроль та поточне керування сайтом, тобто створює облікові записи користувачів, призначає ролі для користувачів, створює, видаляє й редагує електронні курси, визначає склад сервісів сайту, його структуру та зовнішній вигляд, дозволяє або забороняє доступ до сайту.

9.2. Управління функціонуванням та розвитком ПНС забезпечується працівниками структурних підрозділів ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 9.1).

Таблиця 9.1

Організація дистанційного супроводження освітніх процесів з використанням можливостей ПНС (за суб'єктами управління)

Форми навчання, підготовки	Суб'єкти управління ПНС
Організація дистанційного супроводження навчальної діяльності студентів денної та заочної (дистанційної) форм навчання	Кафедри. Факультети Відділ електронних засобів навчання Методичний відділ Відділ забезпечення якості освіти та інноваційного розвитку Відділ «Заочної, дистанційної та післядипломної освіти»
Організація дистанційного супроводження практичної підготовки студентів	Кафедри Факультети Відділ електронних засобів навчання
Організація дистанційного супроводження реалізації програм перепідготовки та підвищення кваліфікації	Кафедри Відділ електронних засобів навчання Відділ забезпечення якості освіти та інноваційного розвитку Відділ «Заочної, дистанційної та післядипломної освіти»

9.3. Кафедра:

9.3.1. Організує розробку елементів контенту ПНС та окремих матеріалів відповідно до затверджених вимог.

9.3.2. Визначає і погоджує у разі потреби з відділом електронних засобів навчання необхідне програмне, інформаційне та технічне забезпечення.

9.3.3. Ініціює підготовку та/або підвищення кваліфікації викладачів, що проводять навчальні заняття з використанням систем електронного навчання.

9.3.4. Систематично звітує про стан розробки, якість та використання ПНС при викладанні навчальних дисциплін на кафедрі.

9.4. Факультет:

9.4.1. Відстежує стан упровадження та використання ПНС у навчальному процесі ХНЕУ ім. С. Кузнеця, приймає рішення щодо подальшої модернізації.

9.5. Відділ «Заочної, дистанційної та післядипломної освіти»:

9.5.1. Організовує навчальний процес із забезпеченням взаємодії між викладачами і студентами заочної (дистанційної) форми навчання в синхронному та асинхронному режимах.

9.5.2. Разом із відділом електронних засобів навчання координує та надає технічний супровід, стежить за дотриманням вимог щодо навчальних приміщень ХНЕУ ім. С. Кузнеця у м. Харків та навчально-консультаційних пунктах (НКП), що дає можливість використовувати ПНС у навчальному процесі студентів заочної (дистанційної) форми навчання.

9.5.3. Відстежує наявність та стан використання ПНС студентами заочної (дистанційної) форми навчання.

9.5.4. Відстежує потреби студентів заочної (дистанційної) форми навчання щодо структури та наповнення змістовного блоку ПНС.

9.5.5. Розробляє разом із відділом електронних засобів навчання програми підвищення кваліфікації викладачів, що використовують технології електронного навчання, й організовує навчання за ними. Забезпечує навчально-методичний супровід програм підвищення кваліфікації.

9.5.6. Проводить разом із відділом електронних засобів навчання семінари з використання ПНС у навчальному процесі.

9.6. Відділ електронних засобів навчання:

9.6.1. Виконує комплекс робіт з розробки, впровадження, супроводження й оновлення програмного та інформаційного забезпечення сайту персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Організовує авторизований доступ користувачів до сайту персональних навчальних систем ХНЕУ (www.pns.hneu.edu.ua) у комп'ютерній мережі ХНЕУ ім. С. Кузнеця та в мережі Інтернет. Проводить реєстрацію користувачів.

Підтримує безперебійну роботу програмного та інформаційного забезпечення сайту персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Здійснює адміністрування баз даних і програмного забезпечення, а саме: резервне копіювання даних, захист від несанкціонованого доступу та комп'ютерних вірусів.

9.6.2. Розробляє разом із методичним відділом навчально-методичні рекомендації для користувачів ПНС, зокрема, Методичне забезпечення щодо розробки ПНС викладачами; Інструкцію щодо користування ПНС для студентів, та розміщує їх на сайті персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця для користування в авторизованому доступі.

9.6.3. Проводить консультаційне обслуговування всіх користувачів ПНС. Здійснює адміністрування й модерування повідомлень користувачів ПНС, узагальнює досвід користування та розміщує додаткові інформаційні матеріали на сайті ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

9.6.4. У разі змін в роботі сайту персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця (через оновлення програмного забезпечення тощо) впродовж доби здійснює обов'язкове інформування користувачів ПНС у новинному блоці на сайті персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

9.6.5. Надає програмно-технологічну та консультаційну допомогу викладачам у розробці й розміщенні складових контентного блока ПНС для сайту персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця, а саме електронних навчально-методичних комплексів і курсів для системи електронного навчання.

9.6.6. Проводить разом з методичним відділом експертизу та оцінювання ПНС відповідно до Методики кількісної оцінки науково-педагогічної діяльності викладачів університету, перевіряє та підтверджує розрахунок трудовитрат згідно з Нормами часу для

планування та обліку методичної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників.

9.6.7. Розробляє разом із відділом «Заочної, дистанційної та післядипломної освіти» програми підвищення кваліфікації викладачів, які використовують технології електронного навчання, і здійснює навчання за ними. Забезпечує навчально-методичний та програмно-технологічний супровід програм підвищення кваліфікації.

9.6.8. Проводить разом із відділом забезпечення якості освіти та інноваційного розвитку і методичним відділом семінари з питань модернізації структури та контенту ПНС, круглі столи та майстер-класи з обміну досвідом з проблем використання ПНС у навчальному процесі.

9.6.9. Вносить пропозиції щодо змін до Методики кількісної оцінки науково-педагогічної діяльності викладачів університету, до Норм часу для планування та обліку методичної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників стосовно створення/оновлення контенту та використання ПНС.

9.6.10. Систематично звітує про стан розробки та використання ПНС у навчальному процесі ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

9.7. Методичний відділ:

9.7.1. Розробляє вимоги до структури та змісту навчально-методичних матеріалів – елементів наповнення контенту ПНС.

9.7.2. Проводить разом з відділом електронних засобів навчання експертизу та оцінювання ПНС відповідно до Методики кількісної оцінки науково-педагогічної діяльності викладачів університету, перевіряє та підтверджує розрахунок трудовитрат згідно з Нормами часу для планування та обліку методичної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників.

9.7.3. Консультує професорсько-викладацький склад ХНЕУ ім. С. Кузнеця щодо зазначених розрахунків, а також з питань створення навчально-методичних матеріалів – складових контенту ПНС.

9.7.4. Вносить пропозиції щодо змін до Методики кількісної оцінки науково-педагогічної діяльності викладачів університету, до Норм часу для планування та обліку методичної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників стосовно створення/оновлення контенту та використання ПНС.

9.7.5. Проводить разом із відділом електронних засобів навчання та відділом забезпечення якості освіти та інноваційного розвитку семінари з питань модернізації структури і контенту ПНС в умовах упровадження освітніх інноваційних технологій у ХНЕУ ім. С. Кузнеця, круглі столи з обміну досвідом щодо використання ПНС у навчальному процесі.

9.8. Відділ забезпечення якості освіти та інноваційного розвитку:

9.8.1. Відстежує тенденції розвитку, міжнародний і вітчизняний досвід використання інформаційно-комунікаційних технологій в інформаційно-освітньому середовищі ВНЗ.

9.8.2. Бере участь у модернізації структури та контенту ПНС щодо впровадження освітніх інноваційних технологій.

9.8.3. Проводить разом із методичним відділом та відділом електронних засобів навчання семінари з питань модернізації структури і контенту ПНС в умовах упровадження освітніх інноваційних технологій у ХНЕУ ім. С. Кузнеця, круглі столи та майстер-класи з обміну досвідом щодо використання ПНС у навчальному процесі.

9.8.4. Консультує науково-педагогічних працівників ХНЕУ ім. С. Кузнеця з питань упровадження освітніх інноваційних технологій у практику ПНС.

10. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА ЗАХИСТ АВТОРСЬКИХ ПРАВ

10.1. Адміністратори, співробітники відділу електронних засобів навчання, користувачі ПНС, а також особи, які згідно зі службовими обов'язками мають право перевірки ПНС, повинні дотримуватись вимог Закону України “Про авторське право і суміжні права”.

10.2. Викладач може захищати навчально-методичні матеріали, розміщені в ПНС, у межах технічних можливостей системи. Необхідність і ступінь захисту контенту ПНС визначаються самостійно за допомогою:

використання кодового слова, а саме встановлення слова на ПНС або декількох кодових слів на ПНС для різних груп; періодична зміна кодового слова; встановлення кодового слова на відкриття файлів за допомогою засобу, в якому створено файл;

використання захищених від копіювання змісту форматів файлів;

заборони доступу до ПНС на той час, коли навчальна дисципліна не викладається;

встановлення часу працездатності файлу, використовуючи засіб, в якому створено файл;

авторизації метаданих файлів із застосуванням засобу, в якому створено файл;

контролю складу та дій учасників ПНС, окрім дій адміністраторів;

використання авторського знака у властивостях файлу та авторського логотипу на сторінках матеріалу;

використання інших наданих адміністраторами можливостей; використання електронного підпису.

10.3. Для розробників електронного курсу обов'язковим є посилання на матеріали, що використовуються викладачами в системі ПНС, та обов'язкове посилання на матеріали, що виставлені на сайті персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця, при написанні наукових статей, тез доповідей та розробці науково-методичних матеріалів за іншими навчальними дисциплінами.

Додатки

Додаток А

Керівнику відділу
електронних засобів навчання
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

_____

зав. кафедри

_____

Заявка

Прошу здійснити облік трудовитрат на розробку персональних навчальних систем науково-педагогічними працівниками кафедри

_____

за наступним переліком:

№ з/п	Назва ПНС	Форма навчання	Назва навчальної дисципліни	Спеціальності (спеціалізації), для яких ПНС призначена	Авторський колектив з зазначеним розподілом участі у відсотках	Нова чи існуюча навчальна дисципліна
-------	-----------	----------------	-----------------------------	--	--	--------------------------------------

Завідувач кафедри

_____

Підпис

**Висновок про рівень розробленості
персональної навчальної системи**

(повна та скорочена назви ПНС)
розробленої для студентів ХНЕУ ім. С. Кузнеця, які здобувають
освітній ступінь _____ за спеціальністю(ями) / спеціалізацією(ями)

(шифр та назва)
автором(ами) якого є:

(прізвище, ім'я, по-батькові усіх членів авторського колективу ПНС)
у відповідності до вимог, викладених у Положенні про персональні
навчальні системи в ХНЕУ ім. С. Кузнеця,

(досягла / не досягла контентного / інтерактивного рівня)
Пояснення щодо визначеного рівня та подальшого обліку
трудовитрат:

Керівник відділу
електронних засобів навчання
_____

Підпис

**Експертний висновок про змістовно-наукову експертизу
персональної навчальної системи**

Діючи на основі Положення про персональні навчальні системи в
ХНЕУ ім. С. Кузнеця, експерт

_____ (прізвище, ім'я, по-батькові)

здійснив змістовно-наукову експертизу персональної навчальної системи:

_____ (повна та скорочена назви ПНС)

розробленої для студентів ХНЕУ ім. С. Кузнеця, які здобувають
освітній ступінь _____ за спеціальністю(ями) / спеціалізацією(ями)

_____ (шифр та назва)

автором(ами) якого є:

_____ (прізвище, ім'я, по-батькові усіх членів авторського колективу ПНС)

Висновок експерта: _____

_____
_____
_____
_____
_____
_____

ПНС _____

(не) рекомендується для надання сертифікату персональної
навчальної системи автономного рівня ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Підпис експерта _____

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри
_____, протокол № _ від «_» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

Експертний висновок про структурно-функціональну та методичну експертизу персональної навчальної системи

Діючи на основі Положення про персональні навчальні системи в ХНЕУ ім. С. Кузнеця, експерт

_____ (прізвище, ім'я, по-батькові)

здійснив структурно-функціональну та методичну експертизу ПНС:

_____ (повна та скорочена назви ПНС)

розробленої для студентів ХНЕУ ім. С. Кузнеця, які здобувають освітній ступінь _____ за спеціальністю(ями) / спеціалізацією(ями)

_____ (шифр та назва)

автором(ами) якого є:

_____ (прізвище, ім'я, по-батькові усіх членів авторського колективу ПНС)

Висновок експерта: _____

_____
_____
_____
_____
_____
_____

ПНС _____

(не) рекомендується для надання сертифікату персональної навчальної системи автономного рівня ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Підпис експерта _____

Розглянуто та затверджено на засіданні комісії по сертифікації ПНС, протокол № _ від «_» _____ 20__ р.

Голова комісії _____

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

СЕРТИФІКАТ № _____

Цей сертифікат засвідчує, що персональна навчальна система

_____

_____

(повна та скорочена назви ПНС)

яку розроблено та розміщено на сайті персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця (<https://pns.hneu.edu.ua>) для студентів, які здобувають освітній ступінь _____ за спеціальністю(ями) / спеціалізацією(ями)

_____

(шифр та назва)

автором(ами) якого є:

_____

(прізвище, ім'я, по-батькові усіх членів авторського колективу ПНС) відповідає вимогам до ПНС автономного рівня розробленості у ХНЕУ ім. С. Кузнеця та рекомендований Вченою радою для використання як самостійний освітній ресурс за денної та заочної (дистанційної) форм навчання.

Протокол Вченої ради No ___ від «___» _____ 20 __ року.

Термін дії сертифікату:

з «___» _____ 20 __ року по «___» _____ 20 __ року.

Ректор ХНЕУ ім. С. Кузнеця _____

Голова експертної комісії
по сертифікації ПНС _____

м.п.